

חיבור לאחריות ובחירה חופשית

פרשת וארה

וזאת כנ"ז, אכן צוות החם שיאמינו לעולם
במושת, הוא ה"הבל בקד"י שמים וחוץ מיראת
שם"ם" (ברכות לג, ב) ואין הידיעה¹⁸ מכרחות
ההידיעה¹⁹ ? וושם יבהיר מהנה אחר זה
לכלילתי, להספיק מגדעון²⁰ !
על כרחין, שהשיה"ת שלל מכך הבחירה
לטמראות נושא נוראה במלכים²¹.

וְאַתָּה תִּשְׁעַל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

[לט] ויה' חזק ה' את לב פרעה, בין שראה הקב"ה שלא חזר בו מחמש מכוון ראשונות, מכאן ואילך אמר הקב"ה אפ"לו אם רצחה [רצח]
לשוב אגוי [מוחק] אהזק לבו כדי שאפ"ע כל הדין
עםנו, כאשר דבר ה' אל משה, שכן כתיב ה' ואני
אקשא את לב פרעה. (שמע"ר פ"א-ז)

[ב] כי אני הבודתי את לבו, איר יהונתן
מכאן מהחן פה למינין לומר לא התחנָן
[היה] ממן שיעשה תשובה, שנא' כי אני הבודתי
את לבו אל ר' ש' בן לקיש יתnom פיהם של
מינין אלא בא') אם ללויצים הוא ילץ, שהקב"ה
מתירה בו באמון בפער ואשונה שנייה ושלישית
ואינו חוויל בו והוא [הוא] גועל [את] לבו מן
התשובה כדי לרוץ מנצח מה שטמא אף נך
40 פרעה הרשע ביו שיגר הקב"ה ה' פעמים ולא
השגיח על דבריו אל הקב"ה אמרת הקשיות
עדך, והבודת את לבך, הריני מוטיף (ל')
טומאה על טומאתך هو כי אני הבודתי את לבך.
(שם' ר' פי' ג-ד)

לא יעשה מבחן הוכח שיריחסתו איזה - ומפני
זה ראוי哉? וזה אמר: לאט נטפי? פונק' פון אט-טפניט
אט-טפניט, אט-טפניטה וו-אט-טפניטה - זונטראט טפניטים (דברים 5,
טומיט) וו-אט-טפניטה זונטראט טפניטים. וו-אט-טפניטה זונטראט טפניטים
ו-אט-טפניטה זונטראט טפניטים (דברים 5, טומיט) וו-אט-טפניטה זונטראט טפניטים
ו-אט-טפניטה זונטראט טפניטים (שם יא יט) וו-אט-טפניטים
אתם וו-אט-טפניטים עשניטם (שם ה, א), וו-אט-טפניטה זונטראט טפניטים
ו-אט-טפניטה זונטראט טפניטים (שם יא יט) וו-אט-טפניטה זונטראט טפניטים

הנהו: שְׁמַעַתּוֹ וְקִנְאָשָׂו יְדָוָה
טוֹב וְכֶבֶעַ וְצַדְקָה אֵין מִסְמָרֶת
לְפָנָיו. זַאתְרַ שְׁהָוָה כִּי אֲפָשָׁר שְׁלַחְנָה זֶה וַיְחַזֵּק מִתְּחַזְּקָה
לְזַיְתָּן (שם).

אָסָר שְׁתִּיקָּמָבָר הַזָּה בְּמִקְאָיוֹת הַאֲדָם. רְצָנוֹ לְמֹר: שְׁוֹטֵתָה
חַיְתוֹן פְּעִילָות הַטוֹּב וְהַבָּעֵר אֲשֶׁר יָצַא אֶסְמָן תִּמְבָּב? זְמָרוֹ
כְּבִי טְבָב וְבָעֵר, רְשִׁינְוֹתָה נְזִירָה וְיַעֲנִישָׂה יְיַמְלָחוֹ –
לְבִיהָ פְּלִיהָ שְׁלָר. וְכֵן קְדָיָה לוּ קְמָרְגִּיל עַצְמָה בְּפִעְלוֹת הַטְּבָב,
שְׁלָר יְהוּ מִפְּעִילָה, וּמִתְּמֻתקָּם מִן-הַפִּעְלוֹת בְּרִיעָתָה, עד שְׁעִסְרוֹ
אַחֲרֵי בְּפִיחִיתָה, אֲשֶׁר כֵּן נִמְזָאוֹת אָנוּ. זֶה יָאמֵר שָׁמָן בְּעִינָיו:
אַתָּה כּוֹלֵת תְּשִׁבּוֹת – כִּי קָדְעָנוּ אֲשֶׁר הַשִּׁבּוֹת מִן-
אָנוּ בְּלֹבֶד וְמִנְּבָרָע אֶל הַטוֹּב, וּמִכְּלֹבֶד בְּחִיטָּרוֹן, וּמִפְּנֵי וְ
בְּגַנְגָּן בְּכָל-מִתְּחַנְּבָרָע מִעֲבָן מִפְּמוֹת וְקַעֲבָרוֹת.

בבביה אותהו – וולת עצמו – קָרְבָּן, שְׁמַחוֹן יָצַד מִקְנָת, או יָצַד
סְפָרָנוֹ – עֲזָא-עֲזָא-כָּל-תְּהֵה לוּ בְּפִנְךְ מִפְנִיגִים זֶבֶד, כְּמוֹ שְׁמַעְנָרוֹ: –
שְׁמַקְיָה יְהֵי צָדְקָה, או יְכֻפֵּד: אֲבָקָ שִׂיעִירְבָּד/, או יְהֵה-בָּדוּ גְּמַעְעָד –
אוֹ זֶה בָּלָגָה, וְאַזְיָה תְּהֵה צָדָם מִרְחָה עַל-פְּעַזְעָוִיטוּ – קְדִי בְּשָׁלוֹת
אַמְּדָ�וֹת/ מִתּוֹרָה וְאַזְקָוָרָטָה/ וְנִיחָה בְּכָל-שָׁקוּר צָמָרָה, אַמְּרָה שָׁאָנוּ
בְּחִרְבָּה צָדָם גְּמַלְתְּשִׁילָה/. בְּכָל-תְּהֵה מִתְּחִיבָה בְּטַוְלָה הַמְּדָרָה/
וּמִתְּלִיכָה דָּרוּי, וְאַמְּדָר לְלִיכָה אַמְּתָחָתָה/ – הַהֵן בְּלִילָה הַכְּבָדָה/
וְבְלִילָה אַמְּרָה שָׁקָדָם אֵין-אַשְׁר לוּ כָּל – אַמְּנִי אַגְּוּרָם הַבְּכָרִים
וּמְוֹרָה מְחִיזָה נְזָהָה, פֵּי וְצַתְּקָאָרִים הוּ – שְׁלָא בְּעַלְהָה הַפְּלָגָה
סְפָלָגָה, וְבְמַלְיָה שְׁבָעָה פְּתַחְתָה תְּפַלְגָוִים, וְשְׁלָא תְּהֵה לוּ הַמְּדָחָה
סְפָלָגָוִת, וְקִחְתָה בְּמַלְיָה הַעֲשָׂה גַּמְעָן צָלָל גְּמָרָה: כְּן מְפָנֵי
אַזְעָנוּ קְצָבָנוּ כְּן מְהַשְּׁמָנָה תְּבָרֵךְ גְּנוּן, שָׁהָ שְׁמַעְןָ שְׁבָגָה
קְזָבָגָן – אַסְרָר שָׁהָמָה מְבָנָה שְׁבָרָה, וְהַמְּכָרָה שְׁתִּיבָה – בְּקָה
בְּעַלְשָׁשָׁמָן? אַזְדָּקָן יְפָכֵן גַּמְעָן צָלָל יְמִינָה, דְּקָמָק וְלִישָׁא

טענה קרובת' ובלעה דרבנן אוותה וילפַּשְׁלִיחָה ל'בְּמוֹן-
וּקְצִוּתָה אֲשֶׁר מִירֵי וְהַנִּפְקָדָן בְּזַקְוֹתָם אֲדִי-
בּוּמְבּוּמְגּוּתָה אַמְּפִיוֹתָה. וְהַקְּבָרָה: שֶׁהָרָא יְהִיבָּרְאָשְׁבוֹן פְּרָגָרִין
בְּאַרְבָּרִי - הָאָמִי, עַד שָׁאַבְרָרְצְּדוֹן שְׂאוֹן פְּמָצָה. וְהָרָא פְּרִידְעָסִין,
וְהָרָא פְּרִידְעָסִין, וְהָרָא פְּמָצָה, וְהָרָא בְּתֻמִים. וְהָרָא נְפָשְׁתְּךָ עַצְמָתִים.
וְכֵן שָׁאַר פְּתִירָיו. וְאַזְוָן כְּבָנִים קְשִׁיטָם, וְאַתְּחָנָה
תְּחִינִים הַכְּבָנָה שְׁלָמָה מְשִׁפְטָה שְׁרוֹתָה שְׁלָשְׁבָדָר, וְאַתְּבָם, נְצָחָה
וְאַתְּבָם קְפָרָם סְפָרָם זְבָדָר.

ולא נשאר מלה קענון אָלֶה זְכַר אֲסֵד שְׁגַדְךָ לְדַבָּר בָּזָה
מִצְטָה עַד שְׁתַלְתָּם בְּנֵתָה הַפְּנִיקָה, וְאֶל-עַלְפִּי שְׁלֹא קָהָה בְּצֻבָּתִי
לְזַבָּר בָּו כְּלָלָה, אֲלֹלָה פְּנַקְדָּה תְּבַאֲרָה אֲלֹל זָהָה
בְּשִׁמְךָ-מִבְּרוּךְ קְפֻמִּיּוֹתָה. שְׁהָא פְּשַׂחַת אֲשֶׁר יְסַעַּנוּ עַל-נָּזָבָה
בָּה בְּבוֹשָׁעִים: שְׁאָדָם מִכְּרָה עַל-מְבָנָה וְעַל-עַבְרָה, וְשַׁלְּגָה
בְּזַלְעָה זָדָם אֵין לוֹ בְּחִירָה בְּמַן, אַחֲרָה שְׁבִיחָרָתוֹ אַלְפִיָּה בְּבִירָתָה
הַקָּלָאִים. וְאַשְׁר גָּרָם לְאֹתָהּ הַאמְנוֹת—הָאָה: שְׁלִישִׁיאָל הַשָּׁאָל: הוּא
אָלֶה, יְדָע בָּו הַבָּרוּאָם יְהִיָּה צְדִיקָה אוֹ רָשָׁעָה אוֹ לָא יְדָעָה?
וְאָם תָּאמֶר יְדָע—תִּמְתַּבֵּב כֹּהֵן שִׁזְבָּה שְׁלֹא-לְעָנוֹן הַהְוָא
אֲשֶׁר יְדָעָה בְּשִׁמְךָ-יְבָרָךְ טְרַם תְּווֹתָה, אוֹ מְגִיהָ יְדִישָׁוּן בְּתִפְתִּי
אַמְּמוּתִי, וְאָם תָּאמֶר: שְׁאָל יְדָע מַלְכָם—וְעַתָּה מִמְּה מִתְּקַהְתָּה

כמה בכר ארנוי שנטהשנה בנסיבות יי'תו – סכלו
בגמינה: אז לא שוננו גורם שהוא יונך, יונך, פמו שפּר
שרוגה, נטמא". ואם יש לנו שואל: איז היה מיטבי? נאמר כי
אזהר לא ונשוג זה כבוי שיא ונשוג מזיארין אל השליחות
הרבנן תריקט' פ' לדמי שפטול דעתם אמרת יי'יעשו מתקן
ונאמר לי: פתקן אלט פמצע, אם עד פ' קליג' שדי פמצע
וירוי ר' י"ג

וְהַכֵּן כָּל-מַחֲשָׁמָרְנוֹ: שִׁפְצִילָות הַאֲזָם מִסְדּוֹרָת אֶלְיוֹן
עַבְרָה שָׁוֹתוֹ? קַיּוֹת צָדִיק אָז רַשָּׁע מִבְּנָה מִקְרָמָת פֵּשָׁת
תִּמְבְּרָבָד עַלְיוֹן צָלָאָסָד מִשְׁנָה קְעִזְבִּינִים זְמַבְּדִי זָהָר
פָּנָה רָאוּי סְפּוּרוֹי וּסְמֻתוֹן, וּסְמַכְנָה, וּסְמַמְוֹן, וּסְמַעְשִׁי
וְאַז בְּכָל-הַיּוֹם פְּקָד אַמְּנָה, מָאָר יְזִעְמָה יְמִינָבָן וּמִשְׁגַּנָּה זְבָן
מִדְבָּרִים - דַעֲמָנָה קְדָרָה לְחַשְׁגָּנָה, כְּמוֹ שְׁאַרְבָּנוֹ.

וְהַבָּנָן פֶּלְמָה-שָׁעֲפָרָנוּ: שְׁפָעִירָה הָאָדָם מִסְזֹרָה אֲזִיּוֹן
בְּרִשְׁתָׁתוֹ קְהִיּוֹת צְדִיק אֶוּ רְשָׁעָה מִכְּבָדָה כְּפָרָה בְּשֵׁם
חַדְרָבָל אֲזִיּוֹן גַּעַד פְּתָנָן קְטָנִינִים יְמָמִין זְהִבָּה
קְהִיּוֹת רָאֵי סְפִיּוֹן וְסְמִידָה וְסְמִכְבָּהָה וְסְמִמְוֹה וְסְמִעְשָׂה
אֲזִיּוֹן גַּעַד הַסְּפָקָה אֲקָבָם תָּאָרֶן דִּיזְעָן יְנָכָר וְמְשֻׁתָּחוֹן גְּלָל
גְּלָלָבוּם - דְּלָעָנוֹן גַּדְרָה לְהַבָּשִׁין כְּמוֹ שְׁאַבָּרוֹן

זה: בכר התנאר במקמת קאלדרות, רצויי גורם: מה שנקרא פרטערן, שפישן-ינטערן גיו יוזג במדען, ולדא גו טרייטסן, עד שמייה הוא וטפצע לנו זרים, פאדים וויעתון. השודדים - גאנט' מפצען, וטפצע - גאנט'. נאומים, וכינין שונן הוא - הם שענין זרים. ואלו קה פישם-ינטערן יוזג במדען, קהה מומבייך מאה קאנטערן, ווירט נומזקאים פאלטונגסן, בווים: זו יונברן, וטפצע אשר בו צעג, וויהט זים אשר קומן הוא טרי, וטבַּלְכָּה אֲשֶׁר בְּהִנְּאָה; בוכו, וכון קָדֵם-מְאָרוֹן, יונברן. ואונטנס גראטן דה

ונאפשר שיחטא אדים מטה גדוֹ או שטאים בדים עד שיטן
בדין לפנֵי דין הַקָּמָת שֶׁהָיָה בְּפִרְעָוֹן מִן הַחֲזֹות עַל-
שטאים אֲשֶׁר שָׁלַח בְּצֻנוֹן וּמְבָעוֹת - שָׁמְעוֹן קָבַר בְּתַשְׁבָּה
בָּאַיִן מִצְּלָיָן לוֹ רְשָׁת קָשָׁוב מִרְשָׁיו, כִּי שִׁמְוֹת וְאַדְבָּר בְּצֻנוֹן
רְשָׁעָלה, הוּא שְׁמַקְדּוֹשׁ-בָּרוּךְ-הָלֹא אמר עַל-גִּזִּי יְשֻׁרָּה: מְשֻׁמָּן
לְבָדָקָם תְּהֵא זָנוּן וְקָבֵד וְעַזְיָן לְשָׁעַן גִּידְרָאָה בְּעִזִּין, וּבְאַגְּזִין
יְשֻׁפֵּן וְקָבֵן נְשָׁב וּנְקָא דּוֹ (ישעה ג'), וכן הָרָא אָוֹרֶר
וּמִיְּהִי מִלְעָבִים בְּמַחְאָבִי לְעָלָמִים וּבוֹזִים דְּבָרִי וְמִלְעָבִים

בכל התורה יכולה יש בחירה הופשית, והיא יסוד לכל דת ומוסר. על עוד אן מקום בכל השבון, עונש ואחריות.⁴⁶ אבל הבחירה הזאת קיימת ורק ביחס לעניינים הקטנים שסבירים להזכיר, ולא במה שנוגע לציבור, כגון שיכוחו למען האנושי. על ברוך אתה בר-אדם. וכך הוא לגביו שיכוחו לעם ישראל, בנסיבות אין בחירה, אלא רק בארכבע האמות המכונצימות של היהדות. בדברים הגודלים היסודות שליטים חוקי שמיים ואזרך. גם בזה מתגלה ההבחנה בין יחיד וציבור. ייחידי אהrai על מעשיין... אבל מה שישין לציבור, הרי הוא נוצר כך כיירה אליהה על-ידי "בפני הור ביג'ת".⁴⁷

128 NOV 6 1937 MURRAY

הכיפה במובן הלאומי החיטוטי האלוהי, היא תוכנה של כפיפות הר
כגיניות.⁸ אמונם של אדם בהירה חופשית, אך לא לבני כל הדברים. אדם
אינו יכול להבדיל בין אדם ולחזות ציפורי השט במרותבם. אולי יוכל
להנחות בכור ציפורי, לשים קינו על ראש העצם ולשייר, אך לעולם ישאר
אדם, כמו כן, טבען הירושאי בפיו עליון בכפיפות הר כביגיות. הוא מציין
אלתויה מוחלתת שנייה ננתנת לשני. אמונהו של היהודי אינה מתחילה
מהתמצאותו האשית והתעמקותו, אלא מתחשבע שלו; אלא שטבע זה יש
בלבולו עלי-ידי לימוד. למדום אמונה מסייע לממצוא את הגנו בעומק הטבען.

עין א"ה

כא. אריב'יל תשעה ועכד מצטרפין. ברוב עם התגדר קדושות רומיות כבוד עבדות השם ית'. אמן בהיות עיקר השלימות הוא הבא מצד הבחירה החפשית בהכרת האמת לאמתתו ובධשת דרכיו ע"פ התורה והמצוה. ע"כ אין ואוי להיות קדושת הש"ית הצריכה ציבור נעשה בעבדים שהם משועבדים לאדוןיהם ומוכרים במשעיהם שלא מצד בחירותם ג'י', וזאת היא אחת מטעמי תורה בהרחחת העבדות, כי לי בני ישראל עבדים מק''ש, ולא עבדים לעיבוד². וע"פ הירושלמי³ טעם פטור עבדים באחדות השם ית' וכירה עצמית, מצד זידתו שתהיה הכרתו בנוי ע"פ הבחירה החפשית. אמן ואית השלימות האנושי בכללו בנוי ע"פ הבחירה החפשית. אמן ואית המדיה צדקה היא בערך אל הפרטם, כי כל איש פרט הוא בוחר גמור בדרכיו לטוב ולהרפו, מה שא"כ משפט הכלל, על כל ישראל נאמר "חי אני אם לא ביד חזקה וגוי אמלך עלייכם", ודבורי העקידה⁵ בעניין הבירית דפ' נזכרים הם שאין בערך הכלל שום בחירה, ע"כ אם שהכלל הוא קיבוץ פרטם, אבל יש בו איזה יתרון עצמי בכלל, بما שאין בו תפיסת מקום בחירה אליו הרע הגמור, והנשיגה מאחריו ה' לגמרי. והבחירה בינוי רק אם יהיו הפרטם של הכלל רבים ונשאים במעלה גודלה או מעטים וחותמים במעלה. ע"כ באשר מספר העשרה הוא ערך הכלל, אמן התשעה המה מספרים הפרטם, והעשייר הוא סוכם את הכלל⁶. ע"כ אודה התכלית עצמה שמצויה במא שLOWUMת הפרטם אין ראוי לזרע עבד, יוכל להצטרף לעשרי. כי בערך הכלל גם בתור עבדים תחנן התכלית המוכרחת לבא, ואם שאינו דומה לשליטם בונם. ע"כ תשעה ועכד מצטרפין.

213 ~~תְּמִימָה~~ מִמְּרָאָה

התשובה שר' אלעוז בן דודדיא קרא מומיוות ענקי היצור האלה. הוא הכיר שהדבר תלוי רק בו, והוא הנהו אחראי בעד מעשין, מושם שהאדם הנהו ייחידה מוסרית עצמה, שאינה תליהה בשום גורמים חיצוניים, אלא יהיה היא את חייה הפנימיים העמוקים על פי הרצון שהותבע בו בטבע בריתו. רצון זה, יש ומהגלה הוא בצוරה מטופשת, אבל מכיוון שהוא מஹה את מרכזיות אישיותו, בודאי יש בכוחו להתקדם ולהבליט את עצמו, ולשפוך אוור גם על העבר הבלתי רצוי. והתקדמות זו באה ע"י היסוד המוסד המחדש את הברירה כולה, ובתוכה גם את האדם, והיא החשוב שבדומה לעולם.

זהו הטענה המקורית היהודית ש' אלעור בן דודרא רמו
עליה, ושרבנו הקדוש הביע אותה בהסבירה רתבה ומיקפה.
באינטואיציה عمוקה שחלדה לתוכך חווין נادر זה — הוא החשובה
— ראה אותה, איך שהיא חולכת ומארה בכל העולמות כולם, ודלה
אורות אלה ושבבים בתוך ספר קטן זה, וממנו הולכים האורות ומארים
עלינו ונאים פוסקים.

→ Raja will go, if price goes up.

13

מלה נתקשתה, שהייא מפרקא? ^ופיך כתוב בתוכה: ^ותוקתי את-כָּבֵד-לְלֹה (שמות יז, י). ^ופי שפטם עצמוני תחת וסבע קיינאל פקרים באנז'ן, שאמר: קבה נתפקחה לו (שם א, י) מן מדין קנגץ' נתפקחה מני עד שפער מיפויי ^ופיך חזק נקדוש-ברור-ההוא את-גבו, וקמה קיה שולחן לו ביד משה ואומר: ^ושעת, נזשה נשׂוֹתָה, ובקר אמר לו מקדוש-ברוך-הוא: אין אתה קשלה, שאמר: ואפה ונגידך בוצתי כי טרם פיראון מפניכי כי אללים (שמות ט, י) ^וואומך נסחן פטר שאי גבל-הארץ (שם, טו)? ^וקד' קהודיש רבאי עוזם, שנטנו שטונע נקדוש-ברוך-ההוא נתפקחה בחוץ, אינו בוכ' קש abolish – אלא ממת ברשותו שטלעה בפחדה ברצונו. וכן פיחון – ^ופי עונות שקיי לו ^וגטמיב קפנעו מרד נתפקחה, שאמר: כי-התקשה לי אל-לך את-תרותו ואפמץ את-ביבוי (דברים כ, ז). וכן נפנינים – ^ופי ותוועטיטים קנע מכם נתפקחה עד שעשו מלתקחה שם ליטא, שאמר: פראטן כי-קיה ?תוק את-לטב' ?קדמתה נתפקחה את-ילטאל ^ופמן הדריקם יהושע א, כ) וכן יולאל גימיל גלעדי – ^ופי שהרבו ?פצע בגע מאותם פרכידים ?קסלע נשׂוֹתָה, שאמר: ואפה הטק ?ת-גבם אולגרית (מליכים-א, ת, ל). ^וכלומר: אנטק מכם נתפקחה, נמצאת אומר: שא נזר נאל על-פרלה ?לכען ?ישראל, ולא על-סיתון ?ת-טראן קארז'ן, ולא על-תפנינים ?ת-שביבי, ולא על-ילטאל ?בגד בעז'ה וורה – אלא כלם חטא מעזקם וגdem נטחבי ?למנע מכם נתפקחה.

כאמ' כהנ' יונתן ור' יונה

אחד מהיסודות של התרבות, במקשבותו של האדם, הוא התרבות האחריות של האדם על מעשייו, שבא מトーך אמות הבחירה החופשית של האדם. והוא גם בן היסוד המחבר עם מצות התרבות¹³, שמודה לאדם שאין שם עבון אחד, שיש להאשים על חטא ותועאותיו, כי אם אותו בעצמו. ובזה הוא מביר לעצמו את חפש רצונו ועצם יכולתו על סדרי חייו ומעשייו, ומתקין בכך הוא מפה לפניו את הדרך לשוב אל ד' לחידש את חייו בסדר הטוב, אשר יוכל שהוא מצליח בעדו כאמור ישאב מפקור הבאתם במתחבר אל גדרה אורה המורה המוארת ופיש.

אחרי מידעה הבהירה, שהשאלה על-דבר שני הפקים בנוואחד היא רק תקונה יחסית ליג לבוגר שכלנו המגביל, ואנה שיכת כל בחק בורא כל אדרון כל החוקים, ובסתת כל המשפטים, מkor החכמה ובונם התבוננה, ברוך הוא, הבנו וכובאים לתכין שיש מקום גם למתפקידו של בחירותו של האדם וחפשו גם לא-בחירה וא-חפשו והדריכו נמשכים מכל הורמים שבוחנה. אך כל ימון שליא שב האדם מחייב לא סדר לו את ארחות השוכן, הרי הוא מזכה חחת נשבל של בחירת והASHמה של כל מעשינו, וכל תוכאותיהם הרעות משלות עליון. אמן נאuchi הארת התשובה מיד במסרים למפרע כל המגנעות שבתיו וכל המעשים, שנגבי ערפו של האדם אינם טובים, ותוכאותיהם מרות לנו, לרשות הגביה, וכלם נערכים מוחז ליסוד חפשו ובחירה ומctrפים הם לרשות ההגהה רעלינה, רשות הגביה, אשר כל מעשינו פועלות לנו¹⁴. וכל זה הוא ביחס להצד קרע שבעשוי, מה שאין הצד הטוב – כלו הוא קשור עם חפשתו של האדם. וכי אם אומה המכ שתקן התשובה מתגבר, והצד קרע שבעשוי הולך ונתק משרות הבחירה שלג, ונמסר לרשות העליון, שם כלו הוא טוב, וליגרך רע, בכה מתקשר יותר הצד הטוב שבעשוי וכל אגן חפשו לרשות בחרותו וחפשו, להגדיל אוורו ועשרו לשעה ולנצח, וזה אנד וכל עולם, ובძקה ידועה כל העולמים, מתעלמים בזעם, ומתבחר בההברה העליונה של הטוב רעלין, שפתקה הטובה היא הסוד הפלולם, והראשתם גם האחרית של כל מהורה, "טוב ד' לפול ורוחם